

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 380435

Redacción y Administración:
Calle Víctor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

“ESLOVENIA LIBRE”

Año (Leto) XI (6)

BUENOS AIRES, 15. JANUARJA (ENERO) 1953

No. (Štev.) 3.

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

Naša dolžnost in odgovornost

V novoletni številki našega lista smo brali izjavi našega narodnega voditelja dr. Mihe Kreka in našega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki morata slehernemu Slovencu dati pobudo, da izpolni v čim popolnejši meri svojo dolžnost napram narodu.

Dr. Krek razlaga v nič kaj lepih barvah sliko svetovnega položaja in zlasti Evrope, ki je polna ran in težav, ki morajo biti odstranjene, da bo mogoče vzpostaviti osvoboditev naše domovine, ter opozarja, da smo “vsak in vsi obremenjeni z ogromnimi nalogami, ki jih terja veliki čas.” “Pripravljeni na žrtve”, pravi, “bomo delali za naš cilj: svobodo in vzpostavitev krščanskega socialnega in demokratičnega reda v naši ljubljani domovini.”

Besede našega škofa so dragoceno dopolnilo in praktično navodilo, kako naj vsakdo izpolni svojo dolžnost: “Ne bojmo se,” pravi škof, “in ne odklanjamo odgovornosti in sodelovanja. Lahko je stati ob strani, kritizirati in klevetati tiste, ki kaj delajo v javnosti... Moško in krepostno pa je ponuditi se za delo... So ljudje, ki imajo polno besed kritike vseh stopenj, do lažnih klevet, pa odklanjajo sodelovanje na odgovornih mestih... Vzrok je: strah pred odgovornostjo.”

Vidimo, da nas oba prav dobro poznata. Zadelata sta s svojimi besedami v živo, na rano, ki bi je ne bilo treba, pa nas tako kazi pred svetom in ki nas moti kakor trn v živem mesu: pomankanje požrtvovalnosti za skupno narodno stvar in strah pred odgovornostjo.

Vsako izmed nas ima dolžnost sodelovati pri rešitvi naše zaslužene domovine. Najprej s svojimi moralnimi vrlinami. Pijanec, surovež, lenuh, egoist nam dela slabo reklamo. Ljudje, ki malo poznajo naše razmere, radi sodijo celoto po tem, kar opazijo na posamezniku in si ustvarijo uničujočo sodbo, češ ni čudno, da so ga poglani iz domovine. Veliko nam pomaga naša umska in strokovna kvaliteta. Uspeh na kulturnem, gospodarskem, socialnem polju vzbujajo pozornost vseh, ki nas malo ali nič ne poznajo. Kako nam dobro do vsem, če slišimo, da je najboljši učenec v kolegiju naše krvi najboljši strokovnjak v podjetju naš narodnjak, najzaupnejši uradnik Slovenec, najzanesljivejši uslužbenec prav tako in najresnejši katoličan sin slovenske matere. Toda dolžni smo več! Vsakdo je sorazmerno s svojimi umskimi in materialnimi sredstvi, ki jih ima, dolžan aktivno delati za našo osvoboditev. Kolikor več talentov ima kdo, toliko večja je njegova dolžnost. Kdor ima dar pisanja, naj piše! Kaj je res med stotinami slovenskih inteligentov v emigraciji samo dobra desetorica “pismenih”? Kdor ima dar govora, naj govori, predava, morda ne le med rojaki, ampak tudi drugorodecem, o naši deželi in narodu, o njegovi tragediji in zahtevah. Kdor ne more tako, naj pomaga vsaj s svojo prisotnostjo na naših prireditvah, z naročanjem naših publikacij, z nasvetom in podporo socialno šibkejšim ali nesrečnim sorojakom itd.

Vse to spada pod pojem žrtev. Veliko udobneje je pustiti vse v nemar in se brigati le zase. Grdo in Slovenca ne vredno pa je reči: enkrat sem gor plačal, drugič ne bom več.

Idealno bi bilo, da bi bili vsi Slovenci edini v vseh stvareh, velikih in malih, načelnih in taktičnih. Vemo, da do tega ne bo prišlo in tudi ni nujno potrebno. Zadostovalo bi, če bi se ravnali po pregovoru: V nujnih stvareh enotnost, v dvomljivih svoboda, v vseh pa ljubezen. Z malo dobre volje bi se to prav lahko doseglo. Pa pri nekaterih manjka dobre volje in čut za odgovornost ni dovolj razvit. Ta plast ljudi se potem poda na lažjo pot, na kritiziranje, zabavljanje in nerganje čez vse in zoper vse. Dostikrat zmanjka tvarnosti za to, tedaj je dobra tudi sumnja,

človek še razume, če nerga in brunda nekdo, ki je bil slabo poučen in nima ne časa, ne prilike, ne zmožnosti, da bi prišel resnici do dna, nekaj drugega pa je, če ravna tako študirani in inteligentni človek, ki je dolžan bolj premisliti kaj in kje bo rekel kako besedo, pa se ne zna obvladati in navija že vsem znano gramofonsko ploščo svojih osebnih vidikov, načrtov graj in groženj, tako da postane predmet pomilovanja pri resnih, in pri neresnih predmet zasmeha in šale.

Če moramo že na naše besede paziti, kaj velja potem šele o tem, kaj zapišemo! Marsikdo se je že drugi dan ksal, da je včeraj napisal preostro ali krivično besedo. Pa je že prepoznal! Če pa je zapisana ali tiskana beseda plod osebnega stremuštva, nevoščljivosti

Papež Pij XII. kreiral 24 novih kardinalov

Papež Pij XII. je v ponedeljek v tajnem konzistoriju kreiral 24 novih kardinalov in tako po okoli 150 letih izpolnil število kardinalskega zbora na 70 članov. Med novimi kardinali je tudi zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinac, ki pa na zasedanje kardinalskega kolegija v Rim ni mogel priti, kakor tudi ne novo imenovani poljski kardinal štefan Wyszyński, ker oba živita v državah, ki sta pod komunistično diktaturo.

Ob tej priliki je govoril sveti oče s svojega prestola v konzistoriju 22 starim kardinalom. V kratkem je navedel razloge, ki so ga vodili pri imenovanju novih kardinalov. Naglasil je, da je pri sestavljanju liste novih kardinalov postavil na prvi mesti zagrebškega nadškofa dr. Alojzija Stepinca in varšavskega nadškofa štefana Wyszyńskiego. To je storil radi tega, da jima izkaže najvišjo čast in priznanje za njune velike zasluge in gorečnost za kat. Cerkev in na stalne prošnje visokih cerkvenih dostojanstvenikov. Pri imenovanju novih kardinalov je imel tudi ta namen, da sveti kolegij v mejah možnosti “mora biti, kot je to tudi bil, živa podoba vse Cerkve”, ker “katoliška Cerkev, katere središče je po božji Previdnosti ta Apostolski sedež, ni tuja nobeni državi, nobenemu narodu, ampak pripada vsem in vse ljubi z enako ljubeznijo in gorečnostjo”.

Nato je pa papež Pij XII. omenjal imenovanje dr. Alojzija Stepinca za kardinala. Obžaluje, da ga ne more pozdraviti v zboru ostalih kardinalov, ker radi sedanjih razmer ni mogel svobodno odpotovati in se približati k skupnemu očetu. “Čeprav je odsoten ga ob jemamo z očetovsko ljubeznijo in srčno želimo, da bi ves svet vedel, da kadar želimo odlikovati s kardinalskim škrlatom koga, nimamo na mislih nobene druge stvari, kakor željo, da poplačamo na primeren način zasluge, in hočemo tudi izkazati svojo naklonjeost celemu narodu.”

Tito pozval k sebi jugoslovanske kat. škofe

Pretekli četrtek je Tito pozval k sebi v Beograd na konferenco sedem jugoslovanskih kat. škofov med drugimi Msgr. Vovka iz Ljubljane, dr. Ujčić iz Beograda, zagrebška koadjutorja Franjo Salis Saevis-a in Lacha, dr. Akšamoviča iz Djakova in dr. Buliča iz Senja. Konferenca ki ji je predsedoval beograjski nadškof dr. Ujčić, je trajala dve uri. Po konferenci je govornik škofov na vprašanje časnikarjev izjavil, da “nima ničesar povedati”. Titova agencija pa je izdala takoj sporočilo, da so na konferenci “prišli do sporazuma, po katerem bo med državo in škofi sestavljena posebna komisija, ki bo preiskala položaj odnosov med Titom in Vatikanom”.

Po poročilih nekaterih tiskovnih agencij so jugoslovanski kat. škofje

sti ali naravnost sovraštva, potem pa zaslužijo najhujšo grajo in obsodbo. V povojnih letih smo doživeli nekaj pojavov v tej smeri. Neodgovorni ljudje so se naravnost trudili, da bi javnosti dokazali, da svobodni Slovenci nimamo ne programa za bodočnost, ne kompetentnih ljudi in ne zmožnega vodstva v svojem boju za obstoj. Lena javnost, ki bere take stvari, si ustvari mnenje, da smo Slovenci neorganizirana čreda, ki se ne zna vladati, ki smo razcefrani kakor turška fana, ki nismo vredni boljše usode kot te, ki jo imamo.

Če se hoče kdo na ta način povzpeti na vrh, hodi po nekavalirski in nemoralni poti, kajti tako postopanje je dokaz, da manjka čuta za žrtve, ki so združene vedno s ponižanji in trpljenjem, zlasti pa čuta odgovornosti. Hrala Bogu, da je takih značajev med nami zelo, zelo malo. Prav pa je da vemo, da so.

“Na prav poseben način pa hočemo pohvaliti in potolažiti naše drage sinove, ki junaško izpovedujejo katoliško vero v teh težkih časih.”

Papež Pij XII. nadalje naglašuje, da pri imenovanju nadškofa dr. Stepinca za kardinala ni imel nobenega političnega namena. Imenovanje za kardinala je notranja cerkvena zadeva, ki zavisí torej samo od Cerkve, čeprav narodi z veseljem sprejmejo, da je kdo izmed njihove srede imenovan za kardinala. Imenovanje Stepinca za kardinala ni nobeno papeževo maščevanje za žalitve, ki jih jugoslovanski krogi delajo njegovi osebi in Sveti stolici.

Končno je papež Pij XII. navajal tudi razloge za imenovanje varšavskega nadškofa štefana Wyszyńskiego za kardinala, od katerega je dobil sporočilo, da ne more priti v Rim na zasedanje kardinalskega zbora, čeprav bi to srčno rad storil. Papež Pij XII. končno povdarja in želi, da to ve ves svet, da z imenovanjem Wyszyńskiego za kardinala ni hotel samo na primeren način nagraditi za Cerkev tega tako zaslužnega prelata, ampak je hotel s tem dati tudi viden dokaz svoje globoke očetovske ljubezni do plemenitega poljskega naroda, ki je napisal briljantna poglavja v krščanski zgodovini in to v hudih in viharjih časih.

Končno je papež omenil z žalostjo smrt beneškega patriarha, ki je bil pravtako imenovan za kardinala, nato je pa prebral imena novih kardinalov. Navzoče kardinala je prosil za mnenje, ti so pa dali znak, da povsem odobravajo ta imenovanja, nakar so vstali, papež je pa imenovalih 24 cerkvenih dostojanstvenikov proglasil za kardinala.

Danes bodo novokreirani kardinali dobili v javnem konzistoriju kardinalske klobuke, nato jim bo pa papež v tajnem konzistoriju določil cerkve v Rimu.

predložili Titu spomenico 14 točk, v katerih odločno zahtevajo dejansko svobodo za kat. Cerkev v Jugoslaviji. Prav tako zahtevajo svobodo za kardinala dr. Stepinca.

Prva poročila o sestanku Tita s kat. škofi v Beogradu je svetovno časopisje objavilo na vidnih mestih, toda brez vsakih komentarjev. Tudi v Vatikanu niso ob prejemu te novice dali nobene izjave, ter so počakali na točna poročila o poteku razgovor med kat. cerkvenimi dostojanstveniki in Titom. Ko so jih dobili, so naglasili, da Tito nima dobrotnih namenov in da sestanek ne bo prinesel kat. Cerkvi v Jugoslaviji nobenega znosnejšega življenja. Menijo celo, da Tito hoče na vsak način ustanoviti in proglasiti svojo “Narodno katoliško cerkev”, ki z Vatikanom se-

Treinta y tres mil quinientos millones se invertirán en las obras y servicios del Segundo Plan Quinquenal

Al ocuparse de las inversiones, el Segundo Plan Quinquenal expresa que los objetivos fijados tienen carácter obligatorio para todos los organismos del Estado, y los señalados para el pueblo serán alcanzados por la comunidad mediante la libre iniciativa de sus organizaciones. Dentro de las posibilidades del sistema federal, los planes son de toda la Nación, creándose a tal efecto, de acuerdo con las provincias, la organización nacional. El monto total de las inversiones para el Plan llegará a los treinta y tres mil quinientos millones de pesos, dedicándose a acción social casi mil trescientos ochenta, a acción económica más de diez mil ochocientos y uno, a obras y servicios públicos catorce mil doscientos cuarenta, a planes militares cuatro mil y como aporte nacional a los planes provinciales tres mil millones, previéndose a un incremento de hasta un 15 por ciento para cubrir posibles aumentos en el costo y volumen de las obras. Se creará la cuenta especial Cuenta Integral Plan Quinquenal 1953-57. El Poder Ejecutivo dará cuenta anualmente al Congreso sobre la forma en que se hayan invertido los recursos autorizados. La Presidencia de la Nación, por vía del Ministerio de Asuntos Técnicos, asesorado por el Consejo Nacional de Planificación, tendrá a su cargo la conducción del Segundo Plan Quinquenal y particularmente la preparación y formulación de los planes de gobierno de largo alcance y los integrales anuales, la coordinación de las inversiones estatales en materia de obras, trabajos y servicios públicos y la verificación sistemática, técnica, económica y financiera del desarrollo y cumplimiento del Plan. Los planes provinciales de gobierno, coordinados con el nacional, comprenden obras, trabajos y servicios públicos que demandan inversiones extraordinarias, pudiendo realizar las provincias obras de ese carácter mediante sus propios recursos normales y extraordinarios, siempre que no afecten el desarrollo de la planificación integral del país, quedando a salvo de tal forma el sistema federal consolidado en la Constitución. El Estado auspiciará la concurrencia de inversiones privadas, nacionales y extranjeras en materia de trabajos públicos, con la sola condición de que concurran al logro de los objetivos de justicia social, independencia económica y soberanía política.

Za izvedbo vseh del in službe II. petletnega načrta je določenih 33 tisoč petsto milijonov pesov

Glede investicij II. petletni načrt določa, da imajo objavljeni cilji obvezen značaj za vse državne organizme, pridobitve pa, ki so namenjene ljudstvu, bo pa dosegla skupnost po svobodni odločitvi svojih organizacij. V mejah federalnega sistema so določeni načrti za celo republiko. Na ta način se v sporazumu s provincami ustvarja nacionalna organizacija planifikacije. Za izvedbo II. petletnega načrta je določenih 33 tisoč petsto milijonov pesov. Za socialno akcijo odpade skoraj en tisoč 380 milijonov, za gospodarsko akcijo več kot deset tisoč 881 milijonov, za javna dela in službo 14 tisoč 240 milijonov, za vojaške načrte 4 tisoč milijonov in kot prispevek države za gospodarske načrte provinca tri tisoč milijonov. Predvideno je pa povišanje do 15% radi morebitnega zvišanja in cene ter obsega javnih del. Vlada bo odprla poseben CELOTEN RAČUN ZA PETLETNI NAČRT 1953-1957. Vlada bo vsako leto predložila Narodnemu kongresu poročilo o načinu porabe kreditov. Vodstvo in izvajanje II. petletnega načrta spada v pristojnost predsedstva republike, ki bo to nalogo vršilo s pomočjo ministrstva za tehnične zadeve in s pomočjo Nacionalnega sveta za planifikacijo. Ti državni organi bodo predvsem skrbeli za izdelavo gospodarskih načrtov za daljšo dobo, koordinacijo državnih izdatkov za javna dela in javno službo in za sistematično, ekonomsko, tehnično in finančno izvedbo načrta. Gospodarski načrti provinc, koordinirani z državnim gospodarskim načrtom, predvidevajo tudi javna dela in izdatke za javno službo ter zahtevajo izredne izdatke. Province taka dela lahko izvajajo z rednimi in izrednimi izdatki, samo, da pri tem ne sme trpeti izvajanje državnega gospodarskega načrta. Država bo pa pospeševala tudi privatne investicije, domače in tuje, za izvajanje javnih del v okviru tega načrta z enim samim pogojem, da služijo dosegu cilja socialne pravičnosti, gospodarske neodvisnosti in politične suverenosti.

veda ne bi imela prav nobenih zvez, kakor so to storili komunistični diktatorji v ostalih državah za železno zaveso.

Francoska agencija AFP je imela tudi poročilo, da s tem sestankom Tito z jugoslov. škofi ni dosegel svojega namena in da bo kat. cerkev v Jugoslaviji s strani komunističnih oblasti doživljala še hujša preganjanja.

Napoved te tiskovne agencije je bila točna. Tito je kmalu po sestanku s kat. škofi v Beogradu izdal navodila svoji policiji, da je močno zastražila kardinala dr. Stepinca v Krašiču. Kardinal dr. Stepinac je sedaj tako policijsko zastražen, da nihče več ne more k njemu in tudi on ne more z nikomer govoriti, ker stoji pred župniščem stalna policijska straža. H. kardinalu dr. Stepincu ne more niti njegov osebni tajnik.

Vatikanska radijska postaja je pa v torek, 13. t. m. objavila sporočilo, da je Titova tajna komunistična policija UDBA izvršila novo nasilje nad kat. visokimi cerkvenimi dostojanstveniki. Organi te policije so namreč najprej močno zastražili palačo zagrebške nadškofije, med tem se je pa skupina kom. tajne policije podala v samo palačo, kjer je najprej zastražila pomožnega škofa, nato so pa udbovci štiri ure premetavali vse prostore v nadškofiji in brskali po vseh aktih.

Vatikanska radijska postaja navaja, da je komunistična policija s to preiskavo v prostorih zagrebške nadškofije

hotela dobiti v roke zapiske o zadnji konferenci jugoslovanskih škofov, predvsem pa, da bi dobili v roke kak dokument, ki bi služil Titu kot dokaz za delovanje kat. Cerkve v Jugoslaviji in Vatikanu proti njegovi državi.

Po poročilih vatikanske radijske postaje preiskava kom. tajne policije v prostorih zagrebške nadškofije kljub grožnjam, da bodo znova zaprli kardinala dr. Stepinca, ni dala nobenih uspehov.

V zvezi s to najnovejšo gonjo komunističnih oblasti proti kat. Cerkvi v Jugoslaviji je uradno vatikansko glasilo “Osservatore Romano” objavilo v torek, 13. t. m. noto Vatikanu z dne 15. decembra 1952 kot odgovor Vatikanu na sporočilo Titove vlade o prekinitvi odnosov med jugoslov. kom. vlado in Vatikanom.

“Osservatore Romano” najprej navaja številne sovražne izjave in dejanja proti kat. Cerkvi s strani titovih oblasti, njegovega kom. tiska in jugoslovanskih političnih organizacij, nato pa ugotavlja, da vsa ta dejanja dokazujejo, da “ima jugoslovanska vlada namen z nesprestano gonjo proti kat. Cerkvi zatreti v narodu, predvsem pa v mladini sleherni verski čut in ideal.”

Vatikanska nota nato naglašuje, da se Sveta stolica ne more odreči temeljnih pravic kat. Cerkve. Nepriznavanje teh pravic bi oropalo vseh sadov razgovora, ki bi se morebiti začeli z jugoslovansko vlado.”

(Nadaljevanje na 3. strani)

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Truman je predložil kongresu državni proračun za prihodnje proračunsko leto v višini 78.600 milijonov dolarjev. 73% tega proračuna, ali 57.378 milijonov dolarjev, je namenjeno za vojsko. — Churchill je po obisku pri Eisenhowerju odpotoval v Washington, kjer se je sestel še s Trumanom, nakar se je podal na večtedensko počitnice na otok Jamaico. Niti s sestanka z Eisenhowerjem niti s Trumanom ni bilo izdano nobeno uradno poročilo. Opazovalci ugibajo razne stvari, strinjajo pa se vsi v tem, da sta z Eisenhowerjem prešetala vso svetovno politiko, razgovorila se tudi o težkem britanskem finančnem položaju in predebatirala sklepe zloglasne jaltske konference, na kateri je Roosevelt prepustil sovjetskim mogotcem nad polovico Evrope. Eisenhower je po tem sestanku sklical na konferenco vse svoje nove ministre, na kateri jim je poročal o svojih razgovorih s Churchillom. — Kot prvo posledico Eisenhowerjevega obiska na Korejo smatrajo vojaški opazovalci dejstvo, da so Amerikanci sprožili silovito zračno ofenzivo proti komunistom, ki traja že skoro dva tedna. Ameriški bombniki vseh vrst, od letelič trdnjav do reakcijskih lovcev odmetavajo bombe vseh kalibrov in obstreljujejo položaje sovražnika na bojiščih v globokem zaledju. Dejansko vso severno Korejo uro za uro zasipavajo z bombami. V akcijo so stopile tudi težke križarke, ki z granatami obstreljujejo obalne položaje in skladišča rdečih. Na bojišču je aktivnost zaveznikov omejena še vedno samo na odbijanje manjših komunističnih napadov na posameznih točkah. — Ameriško vojno ministrstvo je objavilo, da je od začetka korejske vojne dezertiralo 46.000 ameriških vojakov. 35.000 so jih polovili ali pa so se sami prijavili vojaškim oblastem. Po objavi te novice je Truman zvrzel na častniškarski konferenci glavno krivdo za vojaške pobege na MacArthurja, ker da "so zaradi njegovega svojeglavega vodstva korejske vojne izgubili vero v svoje nadrejene in v zmago." MacArthur je Trumanu na te hude očitke odgovoril v memorandumu, v katerem pravi, da take obtožbe niso vredne niti odgovora, če bi jih izrekel mož na neodgovornem položaju. Izredno sem pa presenečen, da jih je izrekel Truman in to še kot predsednik USA, ko vendar sam dobro ve, da so se dezertacije pomnožile šele po moji na barbarski način izvedeni odstavitvi, ko je vojaštvo lahko jasno ugotovilo, da Truman in njegova vlada nimata volje uničiti komunistične nevarnosti, pač pa pred njo morda celo namenoma popuščata. — USA je obljubila Nemčiji, da ji bo zastoj poslala orožje za opremo 12 divizij v skupni evropski armadi, sama pa bo morala nositi stroške za obrambo. — USA je odobrila Titovini 20 milijonov dolarjev pomoči zaradi suše, ki je tudi lansko leto zadela Jugoslavijo. Amerikanci bodo za to vsoto poslali v Titovino žita in drugih neobhodnih hraniv. — Pet ameriških kongresnikov je predložilo kongresu zahtevo po mednarodni obsodbi ZSSR za pokol poljskih častnikov v Katynu ob začetku druge svetovne vojne. Kongresniki zahtevajo, da USA spravi slučaj pred ZN, ti pa obtožbo predložijo Mednarodnemu sodišču v Haagu, da bo obsodilo ZSSR.

ANGLIJA: Po pisanju londonskega mesečnika "The Twentieth Century" šteje danes sovjetska vojska 215 divizij: 110 pehotnih, 65 oklepnih in 40 topniških in protiletalskih. Sovjetski sateliti pa imajo: Vzhodna Nemčija 32 divizij, Poljska 4, vzhodna Avstrija 2, Madžarska 2, Romunija 2 diviziji. V vzhodni Evropi je tako pripravljeno poleg sovjetskih še 42 divizij satelitskih držav, od teh 27 oklepnih. Ni pa nobenih sovjetskih čet na Češkem, v Bolgariji in Albaniji, zaključuje mesečnik. — Anglija, Francija in USA so ponovno pozvale ZSSR, da znova začne razgovore za sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo. Kakor znano, so zastopniki zun. min. velikih štirih do konca 1. 1951, ko so se razšli, imeli za to pogodbo nad 250 sej.

ITALIJA: Italijanski min. preds. De Gasperi, ki je bil na obisku v Atenah, se je po razgovorih z grško vlado vrnil v Rim, kjer je izjavil, da je pristaš "sodelovanja Jugoslavije v balkanski zvezi po njenem predhodnem vstopu v Atlantski pakt in ureditvi vprašanja Trsta." Titov tisk je De Gasperija silovito napadel in očita Italiji, da je to država, na katero se noben zaveznik ni mogel nikdar zanesti.

POSKUS OFENZIVE LITERATOV PROTI KPS:

KOMU ZVONI?

Pod tem naslovom je v 5. številki lanskega letnika ljubljanske revije "Novi svet" pisatelj Juš Kozak napisal obsežno razmišljanje o usodi književnosti in literarnega dela v sedanji dobi gradnje socialistične družbe v domovini. Članek je dolg in mestoma razvlečen; zlasti so gostobeseda tista poglavja, ki govore o političnih in idejnih kvalitetah sedanjih kom. režimov v vzhodni Evropi. Toda vsa ta gostobesednost je skoraj da vidno podana zato, da omogoči, da pisatelj od časa do časa bruhne na dan s svojo sodbo in mislijo — in ker je bilo hip poprej toliko lepega povedanega o komunističnih pogojih za kulturno delo, — mu nadaljnjih sodb ali opazovanj nikdo od režimovcev ne bi mogel zameriti. In res se dosedaj še ni pojavila kaka večja debata ob tem članku — vsaj kolikor je nam znano.

Avtor je dal svojemu članku naslov "Komu zvoní?" Ker se sam postavlja v tako zanimivo pozo, ne more biti nezanimivo prašanje, kdo je pravzaprav tisti, ki sedaj prijemlje za vrh, da bi sprožil plat zvona. Iz generacije prepovedovcev je bil Juš Kozak tisti, ki se je prvi pridružil skupini tistih kom. pisateljev in kulturnih delavcev v domovini, ki so pred vojno v svojih spisih skoraj da brez težav širili komunizem: pri nas je namreč tedaj veljal ta paradoks, da je vsakdo lahko pisal o komunizmu in njegovih teorijah, prepovedana je bila le organizirana pripadnost kom. stranki. Toda to ni bilo važno; kom. partiji so v prvem desetletju pred drugo svetovno vojno ravno ti pisatelji in kulturni delavci opravili ogromno uslugo. In za izvrševanje te naloge so se posluževali vseh sredstev. Ko se je v času Aleksandrove diktature del slovenskih književnikov odcenil od tedanje revije "Ljubljanski zvon," in se priključili tedanji borbi za samostojnost in ohranitev slovenske kulture, se Kozak in njegov kom. krog temu ni pridružil. Še več — najbrž po nalogu partije — so šli in se pridružili tedanjim lastnikom revije (ki so bili politično nosilci Aleksandrove diktature), in izdajali revijo naprej, nje urednik pa je postal Juš Kozak sam. Pod njegovim vodstvom so v reviji prevladovali spisi s komunistično vsebino ali tendenco, poleg njih pa je Kozak objavil še pesmi Otona Župančiča in Alojzija Gradnika, ki sta bila oba tedaj politično na strani lastnikov revije. Leto 1941 je Kozaka še ujelo na tem uredniškem mestu in ko so aprila 1941 Italijani zasedli Ljubljano, je Kozak pri tedanjih italijanskih oblastnikih napravil vlogo, da bi njegova revija izhajala še naprej tudi pod okupacijo. Vse do 22. junija 1941 so komunisti zrlji na fašiste in naciste kot na zaveznike, ki se bore proti zahodnim imperialistom in plutokratom — vse do tedaj so se številni levicarski literati vidno bratili z italijanskimi kulturnimi referenti v Ljubljani in radi sprejemali za svojo mizo književnike iz Rima. Res pa je, da je bil glavni gost tega omizja istrski negat Umberto Urbani (Urbanac), prvi kulturni referent italijanske uprave v Ljubljani.

KAM VABI KLENKAVČEK?

Juš Kozak presoja sedanje razmere v domovini že zelo po svoje. Kakor sodijo kom. voditelji v Jugoslaviji o Stalinu in o sovjetih po svoje, tako misli Juš Kozak, da je prišel čas, ko bi mogel umetnik in kulturni ustvarjalec začeti lomiti oklep, v katerem je dosedaj živel in delal. Zato že v uvodu pove, "da idealni ideolog predvideva razvoj, odkriva družbeno zakonitost...", "toda Umetnost se posveča in raste iz človeka in njegovega doživljanja osebnih resnic" je več, "umetnost zajema tiste globine, ki so in ostajajo v človeku večnostne." Zato poziva pisatelj kom. ideologa, da se mora "priti u-

VSE NAROČNIKE PROSIMO:

- 1) Tiste, ki še nimajo poravnane naročnine za leto 1952, da nam jo takoj nakažejo.
- 2) Naročnike, ki so naročnino za leto 1952 že poravnali, da nam plačajo naročnino za leto 1953 že sedaj.

Naročnina za leto 1953 je: § 65.— pri enkratnem vplačilu, pri plačevanju naročnine v obrokih pa za pol leta § 35.— in za četrt leta § 20.—

čit k umetniku, ker mu ta odkriva notranjo podobo družbe in nje večnostno vsebino, ki jo z intuitivnim pogledom zajema iz življenja." Toda kdo so tisti, ki se danes ponašajo kot ideologi novega reda v komunističnem svetu? Pri tem se Juš Kozak povzpne do tega stavka: "Videti je, da je matica socialistične družbe (Moskva, op. pisca) prešla v fazo napoleonskega socialističnega imperijalizma po starem geslu: ena hlev, en pastir." O Napoleonu bodo doma razumeli, da je Kozak pretiral, ljudsko reklo o enem hlevu in enem pastirju pa bodo znali hitro dati na pravo mesto. Tisti pa, ki mislijo vse pognati v en hlev in dati vse pod bič samo enega pastirja pa naj vedo, da "se nobeni družbeni analizi (to je: komunistični), ni in kakor je za sedaj videti tudi ne bo posrečilo iz družbenih gibanj, ki so lahko jasna kakor na dlani, predvidevati razvoj umetniških gibanj" "Toda ta očitek kom. ideologom še ni zadosten, kajti Kozak navaja nekaj vrstic naprej: "...še je potrebno opozoriti na stara dejstva, da so povečini vsa umetniška ustvarjanja, ki jih sodobna družba šteje med najnaprednejše in največje zmage človeškega duha, bila s svojim časom navskriž." In zato približa avtor članka: "Vedno pa je bil za obliko umetniškega dela odgovoren umetnik sam..." in tako "...odgovornost nosi umetnik v socialistični družbi." Kozak to trditve postavlja, ne pove pa, ali mu kdo to pravico tudi prizna. Da smo od tega še daleč, pove pisatelj s stavkom: "Nihče si ne drzne načeti osnovnega vprašanja, ali moreš prisiliti umetnika ali kakorkoli vplivati nanj, da bi nekaj drugače doživljal kot se vnanji vtisi, vplivi družbe in spoznanja v njem presnavljajo." O vseh, ki so se sedanjim kom. režimom že podredili in pristali na njega navodila in gesla, odgovarja Kozak, da "...vsa njih dosedanja dogajanja pričajo, da je celo pri "inženirskih duš" (sovjetskih ideologih), socialistična prevzgoja človeka za sedaj še zelo prosojen omet, dokazujejo, da ni moč govoriti o neki kolektivni zavesti, mnogo laže o uveljavljanju osebnih koristi, karierizmu in sličnih motivih." Vsa taka dela režimskih pisateljev in umetnikov ocenjuje Kozak tako: "Vsebinsko se zaključujejo v idealistični, politično gospodarski propagandi."

Kdor se prilagaja splošni liniji, dela preskoke, "...ko ni mogoče videti resnici do dna, ker izključujejo pri tem strast prepričanja, brez katere ni pravih odnosov do umetnine. Strast prepričanja mora pogosto tudi kljubovati." In tako pride Kozak — seveda po dolgem vmesnem razglabljanju o družbenih globinah socialistične družbe, a s spretnim izrabljanjem napak sovjetskih književnikov, — do tega stavka: "Umetniška ideja umetnine se ne more istovetiti z družbeno politično analizo." Kritično ugotavlja: "...vsa pomembnejša dela v razdobju po osvobojenju so nastala mimo gesel socialističnega realizma, mimo gesel, ki so terjala od umetnine, da mora biti nacionalna po obliki, socialistična po vsebini". Pa se kmalu nato ove iz raznih kritičnih presoj sodobnih pisateljev in podčrta: "Pisati revolucionarno, se pravi pisati resnico." Pri tem pa ne pove, ali misli pri tem na isto "resnico", kakor, revolucionarji, ki so jo ustvarjali najprej s krvjo in jo sedaj oblikujejo z diktatoro; resnica je seveda vedno ista; toda razlika je le v tem, da jo diktator diktira, pisatelj pa le več ali manj ogorčeno poroča.

Tej resnici, kakor jo zamišlja in ustvarja umetnik, je treba tedaj dati pravo pot. In Kozak se vprašuje: "...kje je tedaj naše mesto?" Vidno je, da domačim merilcem resnic in umetnostnih kvalitet ne verjame, ali pa jim celo odreka pravilnost sodbe, ker pravi celo naslednje: "...Pomanjkanje stika s svetom je zožilo naše obzorje, kakor še morda nikoli doslej. Nekaj let smo se hranili od predvojnih spoznanj in od zakladov klasikov." "Toda posledje je začelo vsega primanjkovati, kajti "...tokovi se niso več križali, diskusije, kritike so imele povečini apologetski značaj" Ljudski demokraciji pa Kozak celo naroča, da bi se "nikakor ne skladalo z ljudsko demokratično izobčenju umetniškega ustvarjalca, če bi se odmaknil od te ali one umetnostne teorije, ki bi ji diktatura proletariata dajala edino veljavnost." "Da bi kom. diktatorje ob taki hereziji pomiril, napiše nato: "Naša vera v življenje

zmaguje nad zahodno skepo, naša svobodoljubnost se upira vzhodnemu birokratskemu pojmovanju." Komunistični cenzor je moral ta stavek prebrati s posebnim zadovoljstvom, saj je popolnoma v skladu s trenutno taktiko Titovega komunizma.

Tako so prve diskusije o umetniški problematiki v Sloveniji več ali manj jasno pokazale negativne posledice, ki da jih je zagrešilo večletno naslanjanje na sovjetsko estetiko in umetnostne teorije. Pri odklanjanju sovjetskih zmot v književnosti, "...smo preboleli meglene teorije sovjetskega socialističnega realizma, ki jih je iz realizma in romantike zvaril Gorki, ne da bi jih s svojimi deli potrdil. Socialistični realizem služi zgolj političnim ciljem, ne moralni, ne etični preobrazbi človeka. V tem, kdo naj bi oblikoval človeka, ki prihaja, se je pravzaprav zaključil v kultu enega samega in edinega človeka — heroja." V Sovjetski zvezi misli pri tem avtor na Stalina, doma pa se isto nadaljuje s kultom Tita in njegovih sodelavcev. Toda Kozak prvega imena ne navaja, ker bi bilo sicer preočito, čigav kult mu doma ne prija.

Za bodočo rast umetnosti v domovini pa pravi Kozak, da "...nobena resnična umetnost ni živela brez poezije, s katero se človek približuje človeku in se odpirajo notranje globine. Umetnik, ki mu bo zopet človek Arhimedova točka nove družbe, bo sam odgovoren za umetniško pot. Dana mu mora biti oblast in svobodna izbira nad vsemi izraznimi sredstvi, da ustvari čim vrednejšo podobo svojega časa, družbene volje in naporov, njenih ciljev ter resnico sodobnega človeka. Na tej poti nas ne smejo plašiti poskusi in spodrsjljaji."

ARHIMEDOVO TOČKO IŠČE

Včasih sta si bila Juš Kozak in Josip Vidmar zelo gorka. Danes ju je politika oba pognala v take višave, da si ne morete biti na poti, edino, kar ju družijo, mora biti tisti neizmerni dolgec, lasten vsem literatom in književnikom, ki se morajo pognati v politiko, a nato željno čakajo na trenutke, da bi se lahko spet rešili iz njenih vezi in se nad političnim neuspehi, ki so jih doživeli, na svoj način nad njo maščevali. Tako tragedijo so doživljali že Gothe, Chateaubriand, Lamartine in Victor Hugo, zakaj je ne bi njih sence doživljale tudi pri nas.

Nekaj mesecev za člankom Juša Kozaka je izšel v isti reviji uvodni članek Josipa Vidmarja, ki pa že ni mogel več najti pravega naslova svojem razglabljanju in je zato dal članek naslov "Iz dnevnika" naslov, ki včasih pomaga iz zadrege. Ker je Juš Kozak krenil po svoje zelo daleč, zato je Josip Vidmar rad krenil za njim; njegov stil in idejna oprema ne očitujeta toliko komunista, kakor je to vidno pri Jušu; Josip Vidmar je še poln ti stega liberalizma, ki se ga je navžil v svoji prvi dobi, a ga skušal pozneje odeti v sijaj progresivnosti.

Ker ne more biti toliko odločen, kakor je to lahko Juš, ki je bil član partije že pred vojno, zato pravi Jože, da ne misli razvijati kake posebne teorije ali kakega svojega določnega stališča, ampak samo "neko domnevo." Pred morebitnim kom. sumničanjem zato odklanja Jušovo trditve, da je skromnosti sedanje komunistične književnosti kriva specifična sovjetska literarna nesvoboda, "...kajti četudi je vsaka režimska opreznost za dramsko delo posebno občutljiva, zadeva naposled pritisk državnega aparata vso literaturo enakomerno in pogoji za razvoj pripovedništva in dramatik se skoraj popolnoma enaki."

Za človeka in njegovo mesto v sedanjem mestu se posebej zanima in s tem v zvezi ugotavlja: "...razložiti sem si skušal presenetljivo dejstvo, da razburjene dobe ne pospešujejo dramatik in to s preprosto mislijo, da intenzivna prisotnost velikih zgodovinskih sil v življenju odrine in potisne v ozadje zavest o človekovih osebnih tvornih močeh, ki je nemara bistveni pogoj za dramatik." Danes je namreč položaj človeka in njegove osebnosti čisto poseben. Veliki igralec na svetovnem odru ni človeška osebnost, kakor so mišlele naivne dobe; resnični protagonisti stoletne drame so razredi s svojimi tendencami." "...človek je vedno manj junak drame." "...človek je gibal zgodovinskih dejstev samo na videz."

Do takih ugotovitev prihaja Josip Vidmar, ki je bil nekoč zagovornik največjega individualizma in je za človeka in njegovo osebnost terjal neizmerno

(Nadaljevanje na 3. strani)

ARGENTINA

Iz Čila bo prispela v kratkem v Bs. Aires posebna trgovinska delegacija radi sklenitve nove trgovinske pogodbe med obema sosednjima republikama.

Electrodinie E. N. Siemens gradi trenutno v Argentini 1.000 km daljnovežnega za visoko napetost, ki bo razvajal električno energijo iz raznih hidro in kaloričnih central, ki jih tudi gradi to podjetje. Te nove elektrarne bodo proizvajale 100.000 KW električne energije. Dopršitev vseh teh del, ki bodo dale še večji zagon industrijski delavnosti, je predvidena v II. petletnem načrtu.

V Poštni hranilnici so hranile vloge dne 31. decembra 1952 dosegle višino 2 milijardi in 30 milijonov pesov. V letu 1952 je bilo novih hranilnih vlog v višini 413 milijonov pesov.

V Buenos Aires je prispel na poročanje argent. veleposlanik v Washingtonu dr. Hipolito J. Paz.

Z novo vojaško znanstveno ekspedicijo je odšlo na predel Argentinske Antartide tudi tehnično osebje Drž. podtajništva za informacije, ki bo pripravilo in izdelalo dokumentarni film o argentinski Antartidi. Z ekspedicijo je odšel tudi znani it. pisatelj Pitigrilli, ki bo po vrnitvi v Buenos Aires opisal to antartično področje v seriji članov.

Na področju province Buenos Aires, ki spada med najbogatejše in najbolj rodovitne argentinske province, so razni kriminalni tipi začeli zažigati žitna polja. Takih zlonamernih požigov je bilo polno ter so povzročili veliko škodo. Pri gašenju požarov je izgubilo življenje tudi več poljedeljskih delavcev. Vlada province Buenos Aires je izdala potrebne ukrepe za nadaljnjo preprečitev takih požarov. Nekaj kriminalnih tipov-požigalcev so že aretirali. Vsa javnost in ves argentinski tisk odločno obsoja te najnovije zločine temnih elementov, ki na ta način skušajo oškodovati ne samo javne, ampak tudi zasebne koristi prebivalstva. Vsem oškodovancem po požaru bo provinjska vlada priskočila na pomoč s krediti, vse, ki so pri gašenju požara izgubili življenje bodo pokopali na državne stroške, njihovim svojcem pa nudili vso materialno pomoč.

V Buenos Aires bo prispela danes številna kanadska gospodarska delegacija na čelu s kanadskim ministrom za trgovino in industrijo D. Clarencom Howe-jem in višjimi uradniki njegovega resora ter predstavniki kanadskega gospodarskega in industrijskega življenja. V Argentini se bo kanadsko gospodarsko zastopstvo mudilo več dni ter bo navezalo osebne stike s tuk. vladnimi krogi in industrialci radi povečanja izmenjave blaga med obema državama. Argentinska vlada je kanadskega trgovinskega in industrijskega ministra proglasila za državnega gosta. Zunanji minister dr. Remorino bo priredil na čast kanadskemu ministru Howe-ju in njegovemu spremstvu v petek banket v hotelu Alvear Palace.

V Villa Real v predmestju Bs. Airesa se je pred dnevi zgodila huda nesreča. Microomnibusu, ki je bil poln potnikov, se je zlomila os, pri tem se je vozilo vnelo. 17 potnikov, med njimi tudi nekaj otrok, je zgorelo.

Po odredbi vlade bo v bodoče hranila ključce od mavzoleja na Plaza Miserere v Buenos Airesu, v katerem počivajo posmrtni ostanki predsednika Bernardina Rivadavije, mestna občina v Bs. Airesu.

Argentinska krava, pasme Holando-Argentino "Consulta" je dosegla svetovni rekord v proizvodnji mleka. V enem letu je dala 11.299 litrov mleka, t. j. pri dvakratni molži v 305 dneh dnevno povprečno 37 litrov. Dosedaj je imela ta rekord neka krava v USA.

Prva pošiljka letošnjega pridelka žita v Argentini je pred dnevi odšla v Indijo. V Anglijo so pa po novi pogodbi že tudi poslali dve veliki pošiljki mesa.

Minister za narodno zdravstvo je predstavnikom tovarnarjev testenin izjavil, da smejo v bodoče izdelovati testenine samo iz bele moke. Prodaja testenin iz mešane moke ni več dovoljena.

Novice iz Slovenije

Dr. Jakob Šolar in Dr. Janez Fabjan obsojena.

V Svobodni Sloveniji smo podrobno poročali o gonji, ki so jo sprožili komunisti doma proti dr. Jakobu Šolarju, biv. uradniku Slovenske akademije znanosti in umetnosti. To gonjo so komunisti proti dr. Šolarju začeli še pred smrtjo predsednika te najvišje slovenske znanstvene ustanove dr. Ramovša, po njegovi smrti so jo pa še povečali. Zahtevali so seveda takojšen odpust iz službe "nevarnega reakcionarja in zločinca". To se je zgodilo. Tedaj smo napovedali, da so vsi ti napadi na dr. Šolarja samo priprava za proces, ki ga komunisti pripravljajo proti njemu. Ti napadi in zahteva po kaznovanju "zločinca" so bili namreč prav takšni, kakršni so bili vsi dosednji napadi na nasprotnike komunističnega režima, ki jih je komunizem spravil pred svoje sodišče in tam obsodil na težke zaporne kazni ali pa celo na smrt. Zato se komunistično časopisje tudi tokrat ni zadovoljilo samo z odpustom dr. Šolarja iz službe, ampak je zahtevalo tudi obsodbo. In tudi to se je zgodilo. Ker pa komunisti takega hrupa ne zganjajo radi priprave procesa samo proti enemu "zločincu", so zato dr. Šolarju poiskali še tovariša in ga našli v osebi biv. vseučiliškega profesorja dr. Janeza Fabjana, na katerega so komunisti imeli že dolgo "piko", ker je svoj čas na nekem sestanku profesorjev in staršev na neki ljubljanski gimnaziji ostro obsodil komunistično brezversko vzgojo mladine.

Poročilo od doma pravi o procesu proti obema naslednje: "Koncem decembra je bila pred okrožnim sodiščem v Ljubljani razprava proti dr. Jakobu Šolarju in dr. Janezu Fabjanu. Zaradi delovanja proti OF v času "osvobodilne" borbe in zaradi sovražnega delovanja proti ljudski oblasti po "osvoboditvi" je bil dr. Jakob Šolar obsojen

na 10 let zapora, dr. Janez Fabijan pa zaradi "neresničnega in sovražnega poročanja in povezanosti z emigrantskimi krogi na 6 let zapora".

Za volitve v občinske kakor tudi okrajne ljudske so bili ljb. časopisi polni člankov, napadov, osebnih obračunavanj in denunciacij. Komunistične kandidate so obdajali z glorijolami herojstva, nasprotni pa napadali kot belogardiste, farške podrepanke, vatiškanske špijone in jih kot take proglašali v današnji socialistični družbi neprimerne za kandidate. Vsa kampanja odraža odlično zadržanje kmetjskih ljudi: niso se udeleževali volilnih sestankov ali so ostajali na njih pasivni, molčeči, niso iznašali načrtov k ureditvi vasi, cest in ostalih javnih del. O tem pričajo tožbe samega dopisnika Poročevalca: "V občini Gomilsko, ki obsega 5 vasi, smo imeli te dni predvolilne sestanke, ki pa so bili večinoma dokaj mrtvi. Udeležba na teh sestankih je zajela komaj polovico volilcev, mladine na njih sploh ni bilo, o kandidatih so razpravljali le malo, pojasnila o novem volilnem zakonu so bila podana slabo in često nerazumljivo, ko pa je bila v volilni enoti Gomilsko predlagana za kandidata žena, je vstal neki kmet in dejal: ženske ne bomo volili. One niso za drugo kakor da krmijo svinje — a mu nihče ni odgovoril... Na Gomilskem je še zdaj vsa mladina neorganizirana... V odborih množičnih organizacij sta delovna običajno eden ali dva človeka, vsi ostali odborniki pa se ne brigajo za delo svoje organizacije, medtem ko sovražna agitacija ne miruje. V Grajski vasi so nekateri poljedelski stroji, skupna last vaščanov, vedrili skozi vse poletje v neugodnem in ugodnem vremenu pod milim nebom, a nihče se ni zganil, da bi preprečil propadanje te skupne imovine. Vaške ceste so v obupnem stanju, a so jih posipali le nekateri. Še najbolj delovna je bila AFŽ,

ki je imela skozi vse leto kuharski tečaj..."

Na drugem mestu kriči neki Karel Oražem o izkušnjah, ki si jih je pridobil kot agitator v predvolilni kampanji po Dolenjskem. Pravi, da je le 2 odstotka reakcije, 98% pa poštenih državljanov". Takoj pa pristavlja, da "ne gre podcenjevati našega nasprotnika in ga meriti samo z odstotki". K nasprotnikom šteje velike kmete, protiljudsko duhovščino in vse ostale "protiljudske tipe". In proti dvema odstotkoma reakcije so naperili vso zmogljivost napadanja in propagande po radiu in tisku. To mora biti silna in žilava, da je ostalih 98% ne more preglasovati.

V Ljubljani je koncertiral "Učiteljski pevski zbor Emil Adamič". Njegov pevodnja je operni dirigent Rado Simoniti, člani pa učitelji širom Slovenije, od Primorske do Prekije, ki prihajajo po enkrat na mesec na daljše vaje v Ljubljano. Cilj zbora je vzgojiti zborovodje, ki bodo potem v svojih službenih okoliših zbrali in samostojno vodili zборе.

Slovinci v Argentini

Buenos Aires

TEČAJ O DRŽAVNO-PRAVNIH VPRAŠANJIH

bo na Victor Martinez 50 v času od aprila do oktobra 1953. Vršil se bo vsakih 14 dni. Dnevi in ure tečaja bodo določeni v sporazumu z udeleženci.

Na tečaju bodo predavanja in razgovori o narodu, državi, suverenosti, ustavnih oblikah, državnih zvezah itd.

Vabimo moze in fantje, zlasti mlajše, in vse, ki se zanimajo za ta vprašanja, da se prijavijo. Prijave je nasloviti na *August Horvat*, Victor Martinez 50.

OSEBNE NOVICE

Poroke. V Cordobi sta se poročila 3. januarja gđ. Anica Šparovec in prof.

Umrli so. V Ljubljani: Josip Merhar, strojnik v p., Lojze Nusdorfer, član in instruktor Zveze komunistov Slovenije, Danica Mirtič, roj. Beg, gospodinja, Adela Gruden, roj. Steiner, vdova po polic. nadzorniku, dr. Alojzij Guštin, Gregor Jenko, Anton Kovčec, pečarski mojster, Valentin Rupnik, višji sodni oficial v p., Marija Božič, roj. Zupančič, Ivanka Zupan, roj. Knavs, Nadica Bergant in Franc Lekše, posestnik v Zalokah, Jože Brilej, st., vodovodni inštalater v p. v Trbovljah, Anton Hriberšek iz Dolnjega Leskoveca pri Brestanici (se smrtno ponesrečil v Domžalah). Ivan Žihel, biv. trgovec v Metliki, Ivanka Planinšek, roj. Zadel v Celju, Anica Lipoglavšek, uslužbenka Gorenjskih predilnic v Škofji Loki, Marija Razpotnik, roj. Repina v Šmartnem, Apolonija Zavašnik, roj. Dovč, posestnica v Tomačevem, Marijana Hlebanc s Srednjega vrha pri Kranjski gori, dr. Jakob Kotnik, profesor, konzist. svetnik, sedaj župnik na Črnučah, Dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik na Vrhniki, Jožefa Kušar v št. Gotardu pri Trojanah in Janez Zajec, župnik pri Sv. Križu pri Litiji.

Uspeh ekspedicije na področje kontinentalnega ledu

V "Svobodni Sloveniji" z dne 11. dec. 1952 smo poročali, da je 1. dec 1952 odprava Cluba Andino Bariloche, ki si je nadela nalogo zavzeti še neosvojeni vrh Sv. Valentina (4.058 m) na področju kontinentalnega ledu, zapustila Bariloche. Odpravi načeljujeta podpredsednik kluba zdravnik dr. Juan Neumayer in vodnik Otto Meiling, oba znana in priznana andinista. Med ostalimi člani odprave sta tudi naša rojaka Dinko Bertonec in Tonček Pangerc.

Dopisnik "Svobodne Slovenije" v Bariloche g. dr. Arko nam je te dni poslal brzojavno sporočilo, da je ekspedicija Cluba Andino Bariloche dosegla s sedmi člani vrh Sv. Valentina dne 18. decembra 1952.

Podrobnejše poročilo o uspehu te ekspedicije bomo objavili pozneje.

Odar), Statut južnoameriške Barogove zveze, Barogova devetdnevica in Barogov dan v Argentini — Ustanovitev "Južnoameriške Barogove zveze", Po Barogovih potih, Krst pri Savici (igra v petih slikah. Z uporabo Prešernovih motivov napisal Bine Šulinov, ilustriral Hotimir Gorazd), Samotno bije ura neke (Fausto Montanari).

COMODORO RIVADAVIA

Naš rojak g. Tone Okorn se je ponesrečil. Pri delu ga je tovrni avto stisnil in zavrtel skozi vrata. Je v zdravniški oskrbi, izven nevarnosti in se prav dobro počuti. Prijatelju in tovarišu Okornu želimo čim prejšnjo popolno ozdravitev.

CANKARJEVA

"SKODELICA ČRNE KAVE" V ČILSKEM LISTU

"El Diario Ilustrado", ki že 50 let izhaja v Santiagu de Chile, je objavil v številki z dne 14. decembra 1952 na prvi strani prelopo Cankarjevo črtico "Skodelica črne kave" v španskem prevodu pod naslovom "La taza de café".

Črtico spremlja tudi štiristolpna ilustracija, ki pojasnjuje konec Cankarjeve črtice. V španskem prevodu glasi takole: "Tres o cuatro años después, en el extranjero, una mujer extranjera me llevó una vez una taza de café a mi cuarto. Entonces me estremecí, me empecé a quemar el corazón con tal fuerza que hubiera gritado de dolor. Porque el corazón es un juez justo y no reconoce mezquindades..."

TITO POZVAL K SEBI

JUGOSLOVANSKE KAT. ŠKOFJE

(Nadaljevanje s 1. str.)

Potem ko podrobno navaja vse osnovne pravice kat. Cerkve, vatiškanska nota omenja delovanje tkzv. "ljudskih duhovnikov", t. j. duhovnikov, ki so člani OF in so "združeni s tesnim sodelovanjem s komunistično stranko ter na svojih sestankih napadajo delovanje svojih škofov in celo kat. Cerkve. Vatiškanska nota zatem povdarja, da ima organizacija teh "ljudskih duhovnikov" samo ta namen, da kompromitira odnose med duhovščino in visokimi cerkvenimi oblastmi z namenom, da bi cerkev podvrgli beograjski vladi.

Končno vatiškanska nota izraža upanje, da "jugoslovanska vlada ne bo odrekla garancij za ponovno priznanje položaja in da bo napravila konec temu, da bi se jugoslovanske civilne oblasti vmešavale v čisto verska vprašanja".

TITO PREDSEDNIK FLRJ

V Titovini imajo zopet novo ustavo. Komunistični propagandisti se trudijo z vsemi močmi, da bi svobodnemu svetu dokazali, da je nova kom. ustava v Jugoslaviji izdelana po vzoru ameriške ustave, pri tem pa seveda previdno zamolče, da nima določil, ki bi zagotavljale osnove demokratske svoboščine vsem ljudem in ne samo komunistom.

Včeraj, v sredo 14. t. m. so v beograjskem parlamentu po določilih te ustave volili prvega predsednika FLRJ. Izvoljen je bil seveda Tito, ki je od 569 navzočih poslancev in senatorjev dobil 568 glasov.

Z novim stanjem se v Jugoslaviji ne bo spremenilo v političnem pogledu prav nič. To, kar je bil Tito že sedaj — vsemočni komunistični diktator — to bo tudi vnaprej, samo pod imenom predsednik republike, ob strani mu bo pa stala kot "prva dama" socialistične republike njegova sedanja tretja žena Jovanka.

D. P.

"DUHOVNO ŽIVLJENJE" VABI OB SVOJI DVAJSETLETNICI vse SLOVENSKE ROJAKE na PRIJETNO

Družabno prireditvev

DNE 25. JANUARJA NA PRISTAVI V MORONU

Na sporedu:

- * Pozdrav č. g. J. Hladnika
- * Nagovor glavnega urednika "Duhovnega življenja" prelata dr. A. Odarja
- * Ljubki otroški prizori (rajanje, petje itd.)
- * Velik srečolov (za vse udeležence prireditelji!)
- * Prijetna domača glasba
- * Nagradno žrebanje (samo za naročnike!)
- * odlična postrežba vseh vrst pijač in jedil, domačega peciva, sladoleda etc.

Presenetil Vas bo

Velik srečolov

med vrednimi dobitki vzbujajo zanimanje zlasti: krasen radioaparati, zapestna ura, ventilator, poplin za srcaje, elektr. likalnik, blago za obleko, elektr. samovar, več lepih pokrajinskih slik iz Slovenije, dežni plašč, jedilni pribori, več krasnih albumov, fotoaparati itd.

Nad 400 lepih dobitkov!

Srečke samo po 1 peso!

NE ZAMUDITE LEPE PRILožNOSTI!

Začetek prireditve ob 16. uri.

— ZA SOLOOBVEZNO MLADINO VSTOP PROST. —

KOMU ZVONI?

(Nadaljevanje z 2. str.)

svobodo. Kdor se je vklanjal kakemu programu ali pa je gradil po shemah kake ideologije, ta mu je bil nesvoboden in nevreden poslanstva, ki si ga je kot umetnik ali književnik lastil. Zato pa sedaj pod komunističnim nebom nekako resignirano ugotavlja: "...človeška osebnost je v krizi in zato je dramatika našega časa v krizi." Da bi se to kmalu spremenilo, tega Vidmar ne verjame. Zato piše: "...ko bo minila doba burnih socialnih prevratov in se bodo velika gibala sveta za človekovo oko znova umaknila v nezaznavne globine dogajanja, bo v človeštvu morda znova oživila iluzija o osebnosti kot tvorcu dogodkov..."

Z drugimi besedami: Joža Vidmar je tokrat precej jasno obdolžil komunistično, da je človeško osebnost potisnil ob stran, s tem pa tudi povzročil, da je propadla dramatika in da hira vsa ostala umetnostna in literarna delavnost. To sicer ni specifično krivda komunizma, toda zgodovinske dobe, ki se prekladajo, so vse v rokah komunističnih krmarjev. Toda umetnik, književnik (in ta ugotovitev vsakemu književniku, ki je v politiki propadel, silno prija) bosta doživela svoje vstajenje, ki se poraja" z nastankom nove, na

višjem gledanju zasnovane dramatike, ki je danes še ne poznamo in ki jo nemara komaj šele slutimo."

TO NI KONEC, TO JE ŠELE

ZAČETEK

V naslednji številki iste revije se je takoj oglasil Ivan Potrč, komunistični funkcionar in tudi književnik. Sam je dal svojemu pisanju naslov "Drugi list iz dnevnika" in se kar uvodoma razjutil nad dekadentnim gledanjem, ko nekateri menijo, da je konec tiste zlate dobe, ko so bili pesniki in umetniki klicarji novega časa. Tudi obsoja nazarjanje, da so dogodki in dejanja revolucije človeško osebnost potisnile ob stran. Ni res, da bi v komunističnem svetu bilo šele treba počakati, ko se poležejo prevrati in se oživi iluzija človeške osebnosti kot tvorcu dogodkov; slednje besede navaja Potrč kot citat in pokaže izrečno na avtorja — Jožeta Vidmarja. Ogorčeno se vprašuje, kako je možno domnevati, da se je partizan ali aktivist podajal na teren in borbo samo zaradi tega, ker ga je tja gnal tok zgodovinskih sil. Ta odločitev ni bila produkt zgodovinskih sil, ampak je bila resnično stvar neke osebnosti. Vsa revolucija dokazuje, da

je imela človekova osebnost pri vsem tem odločujočo vlogo, pri čemer je poedinec vedno predstavljal del neke celote, njegovo dejanje pa je nosilo pečat revolucionarnega zgodovinskega preloma.

Tega pa Potrč samo ne ugotavlja, ampak tudi pravi, da more tako razglabljanje imeti na ves nadaljnji razvoj književnega dela pogubni vpliv. Kdor izključuje polno udeležbo človekove osebnosti, ta širi demoralizirajoč vpliv. Vse to skuša iz zapisovalca determiniranih dogodkov ustvariti "človeka, ki čaka, kdaj se bo čas preosnoval, da bo lahko kot pisatelj znova začel razmišljati o dramatici (književnosti, umetnosti) na neki višji stopnji..." To je pristanek na komunizem z rezervo in pogoji. In tako stališče da je nevzdržno.

Tako so se v tej debati spopadli zastopniki dveh svetov, ki se doma sicer tišče pod istim klobukom, a zijajo med njimi prepadi. Komunisti s Potrčem na čelu ne priznavajo, da je krize umetnostnega dela kriva igra zgodovinskih sil; prav ta prevrat je že ustvaril novo osebnost, ki se bo uveljavila, ne da bi pri tem čakala na dobo, ki bo človeško osebnost spustila. Ostala, Juš Kozak in Jože Vidmar, sta dosedaj igrala s pretresi teh zgodovinskih prevratov in se obržala na površini. Zaslutila sta,

da je prišel čas, ko bi mogli pesniki, pisatelji in umetniki začeti risati podobo časa in dati napotke političnim ideologom.

Juš Kozak je svojemu eseju dal naslov "Komu zvonijo?" Ker je opisal krizo sovjetske književnosti, je mislil, da bodo komunistični ideologi doma začeli biti plat zvona in poklanjati posebno čast in nagrado literatom in umetnikom, ki naj bi začeli slikati "iluzijo" novega človeka in njegove osebnosti v njihovem kom. svetu. Toda oba, Juš Kozak in Jože Vidmar sta se zmotila. Za Potrča in kom. pisatelje ne zvonijo k pogrebu tistih, ki so s svojo revolucijo potisnili človeka in njegovo vlogo ob stran; kakor prej bo tudi poslej zvonilo iz vseh zvočnikov kom. propagande, da je novi kom. človek že tu in da si svoj novi svet že gradi. Trenotno so razmere še take, da lahko Kozak in Vidmar širita svoje "demoralizirajoče nazore", toda njuno zvonjenje prihaja že prepozno. Pod točo, ki je toliko let tolkla in dušila rast duha in umetnosti, sta že zdavnaj obležala Juš Kozak in Jože Vidmar. Če danes komu zvonijo, tedaj zvonijo njima, in to prav tiho in pritajeno, ker so pogrebci opazili, da so več let pustili mrtveca in ju niso odnesli na pokopališče. Lahko se zgodi, da jih bodo agenti policije zaradi tega še kdaj klicali na zagovor.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

Govorica, da SPZ "Gallus" pripravljala koncert slovenskih božičnih pesmi, in skromno obvestilo v "Svobodni Sloveniji", da bo ta koncert vseboval naše starejše in novejšje božične pesmi, sta vzbudila živo zanimanje pa tudi različno tolmačenje. Na moje vprašanje, katere pesmi da so na sporedu, je nekdo skoro omalovaževal dejal: "Na polnoči grede" in podobne... Hm! sem si mislil, ali je vredno, da greš poslušat pozno zvečer tja daleč v Ramos Mejia petje preprostih božičnih pesmi, katero naj bi po zadnjem obvestilu v "Svobodni Sloveniji" prišle poslušati zlasti družine s številnimi otroci? Ta koncert bo torej le neka pevka "božičnica" z običajnim otroškim šundrom, brez globlje vsebine in vsekakor brez umetniške ambicije!

Hvala Bogu, zmagala je v meni vera v umetniško stremenje zbora "Gallus", ki poslušalcev ni doslej in najbrž tudi tokrat ne bo opeharil za pevski užitek. Tiskani spored koncerta pa me je takoj prepričal, kako prav da sem storil, ko sem tudi med svojimi argentinskimi pevci uspešno poagital za udeležbo na slovenskem cerkvenem koncertu, ki jim bo pričaral lepoto naše božične glasbe.

Lepa, prostorna cerkev Don Boscovega zavoda v Ramos Mejia je sprejela številne poslušalce, otroški glasovi so se vnesli in porazgubili, v večernem somraku svetišča pa je na vse zbrane živo vplivala čarobno osvetljena Marija Pomočnica z Jezuškom v glavnem oltarju. Naših sre se je polastilo pobožno občutje. V tem so se oglašile orglje z nežnimi glasovi, v nekaj akordih naznačile tema skladbe in že nas je zajela sladkost prve pesmi "Na polnoči grede". In sledile so si stare in novejšje božične pesmi, prijetno pomešane v celotni program. Vse skupaj 18 pesmi, vsaka s dvema kiticama in sicer: 10 starejših (4 Riharjeva, 3 Vavkove, 2 Cvekovi, 1 Gruberjeva) in 8 novejših (3 Sattnerjeva in po ena Ačkova, Gržinčičeva, Kimovčeva, Mavova, Tomčeva).

K programu pesmi ni kaj reči. Bil

je bogat, lepo razporejen in tudi smiselno utemeljen. Ako letos nismo slišali vsega, kar bi želeli, bomo morda čez leto osorej. Begunci smo namreč omejeni na to, kar trenutno imamo, ali polagoma od drugod dobiti moremo. — Stare pesmi moramo sprejeti take kakršne so; zlasti še, ker so jih priznani kritični glasbeniki oteli pozabe, harmonično zboljšali ali celo z modernimi glasbeno-izraznimi domisleki kakor nanovo preoblekli. V tem oziru so za služni Premrl, Kimovec, Sicherl, Mav in še kateri. Naše stare božične pesmi so tako lepe in v srce segajoče, da jih vse novejšje ne izpodrinejo. Tudi sodobna mladina, ki se resno zanima za cerkveno glasbo, daje v svojem srcu prednost starejšim božičnim skladbam pred modernimi. Zakaj? Zato, ker so naraven, prizrčen izraz globoko verne pobožnosti slovenskega človeka in ker imajo za čuda lepo melodijo. Vse naše božične pesmi moremo namreč peti v cerkvi, dočim od špansko-argentinskih le malo katero (pač nimajo pobožnega izraza, ker so prirejene bolj za svetno zabavo na odru v dvorani nego za pobožno rabo v cerkvi, in so bolj "slagerske" nego prizrčne-melodiozne.) — S tem pa nočem zapostavljati naših največjih božičnih skladb, ki so naraven izraz glasbenega občutja modernih in ki so dostikrat čudoviti umotvorini novodobne skladateljske tehnike. Vse, kar so nam ustvarili Sattner, Premrl, Kimovec, Jobst, Mav, Tome, Arnič in drugi, bo živelo in se vedno bolj uspešno uveljavljalo. Boljši zbori pridno segajo za modernimi pesmimi z vidnim uspehom. Tudi "Gallus" načrtno goji moderno glasbo in s koncerti uvaja poslušalce v umevanje sodobnih muzikalnih umotvorov. S tem opravlja veliko vzgojno in kulturno delo med Slovenci in tukajšnjimi domačini.

Izvedba koncerta je bila zgledna in prednašanje pesmi prav dobro, zlasti zadnja pesem "Sveta noč" (Gruber) je zapustila v vseh nepozaben vtis. Bolj kot mi Slovenci so to občutili navzoči Argentinci, ki pesmi in petja kar prehvatali niso mogli. Koncert je bil za vse

intimen večer naše božične glasbe na umetniški višini. Orglje so kot nalašč za spremljavo pevskega zbora, a manj za samostojno orgelsko preludiranje. Cerkev je zelo pripravna za koncert, a zahteva vsled razsežnosti in kupole polno zvočne glasove in močno zasedbo zbora. Če še omenim, da poslušalca malce moti preširoka izgovorjava samoglasnika "e", da so moški glasovi večasih ritmično zaostajali za ženskimi glasovi, da solisti to pot niso povsem zadovoljili (ker vsled vremenskih nepravil najbrž niso bili v polni moči), da bi tudi svojevoljni agogiki in dinamiki dirigentovi mogli kedaj oporekati, sem s temi manj važnimi pripombami kot hvaležen poslušalec povedal vse.

J. R. Jošt.

SLOVENCİ PO SVETU

Austrija

Novice iz spitalskega taborišča

Slovencev v taborišču Spittal je še vedno okrog 350 duš. V preteklem letu ni bilo nobene slovenske poroke, krsti so bile trije in tudi umrl so trije. Sedanja slovenska mladina obiskuje domače nemške šole. Hvalevredno je delo Prosvetnega društva, da je organiziralo pouk za slovensko domoznanstvo in slovenščino, kar se vrši vsako nedeljo v dveh oddelkih. Ravno tako tudi taboriščni župnik g. Miklavčič vsako nedeljo poučuje otroke v krščanskem nauku, tako, da se bodo otroci kljub nemškemu okolju še tudi naučili materne govornice v besedi in pisavi.

Od jesenskega občnega zbora, na katerem je bil izvoljen novi odbor, se je zopet začelo redno prosvetno delovanje. Vsako nedeljo imamo kako prireditev na odru ali pa prosvetno predavanje. Imeli smo dobro obiskan Mi-

Dobrega kuharja ali kuharico sprejememo v službo takoj
**CAFÉ - BAR - RESTAURANTE
TURJAK**
Pte. Perón 505 — Villa Progreso

"Slovenska beseda"
vabi na

ZABAVNO PRIREDITEV,

ki bo v soboto, 7. februarja zvečer v prostorih Confitería San Martín v ulici 11 de Septiembre No. 71 v San Martinu blizu farne cerkve.

Imprenta, Dorrego 1102. T. E. 54-4644. B. As.

klažev večer, slovensko božičnico in Silvestrov večer. Malo nas je, vendar s složnim delom še vedno dosegamo lepe zunanje uspehe, med tem ko ostale narodnosti v taborišču skoraj nimajo več kakih vidnih zunanjih prireditev.

Za božič in novo leto smo imeli pravo božično vreme: lep sneg povsod in mraza ravno prav. Obiski svojcev iz domovine se kar vrstijo in upajmo, da bodo v tem letu še tudi tisti redki dobili domače obiske, ki jih v preteklih dveh letih niso imeli.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Prosvetna prireditev Krajevnega odbora Društva Slovencev v Lanusu bo v nedeljo, 25. januarja t. l. takoj po slov. maši. Predava g. R. Smersu o argentinski soc. zakonodaji (II. del-določila o boleznih, obratnih nezgodah in pok. zavarovanju). Vsi vabljeni!

PRI OFICIRSKEM IZPITU

Izpraševalec: "Prišli ste z desetino vojakov v silno neroden položaj. Sovražnik, po številu vsaj dvajsetkrat močnejši kot vi, vas je od vseh strani obkolil. Da bi se naprej bojevali, je nemišlno misliti. Kakšno povelje boste dali?"

Kandidat: "Kape skini. Molitva!"

Paketi oproščeni carine
Zahtevajte naš veliki cenik!

"AMERICA"

Osebnost: Avenida Belgrano 1323
Buenos Aires — Telefon 37-6904
od 8. do 12.30 in od 14.30 — 20. ure
Pismeno: Casilla de Correo 3985
Buenos Aires

Vreča bele moke (45 kg)	\$ 290.—
Vreča sladkorja (50 kg)	„ 460.—
17 kg svinjske masti	„ 320.—
3 kg kave s 1½ sladkorja — riža	„ 130.—
3 kg kave s 6 sladkorja — riža	„ 150.—
2 kg kave s 2½ sladkorja — riža	„ 115.—
1½ kg kave s 3 sladkorja — riža	„ 100.—
Z letalom:	
10 gr Streptomicina	\$ 170.—
3 milijone enot penicilina	„ 145.—

"CASA BOYU" — urarna in zlatarna

OLAZABAL 2336

Tel. 76 - 9160

pol kvadre od Cabilada 2300

KAKOVOST — naših ur, zlatnine in nakita je priznana podlaga za SOLIDNOST — ki je največje poročstvo za vse blago, ker je njega CENENOST vedno najboljšje priporočilo za vse nakupe.
VSA POPRAVILA UR IN ZLTNINE — hitro in zanesljivo.

S-e

Otok žalosti in smrti

Isla del Cerrito, v sredini nov. 1952 Tako sem krstil ta lepi in ogromni otok Isla del Cerrito, na katerem službujem in živim že več mesecev. Otok meri kakih 14.000 hektarjev in leži med rekama Parana in Paraguay.

Gotovo si boste takoj postavili vprašanje, zakaj sem otoku dal tako žalostno ime. To sem storil iz dveh razlogov. Prvič je na tem otoku velik sanatorij, z upravnimi in drugimi poslopi za gobavce in drugič polno zelo strupenih kač, katerih pik je smrtonosen.

Ko so me pred osmimi meseci poslali v ta kraj iz prelepih pragozdov v Misiones-u, sem odhajal na novo službeno mesto s precejšnjim strahom. Danes sem pa Bogu hvaležen, da sem prišel sem in da sem mogel spoznati tudi to kolonijo gobavih bolnikov in živeti v njej. Nesrečne bolnike sem, spočetka opazoval s precejšnjim strahom. So na svojem področju, ki ga ne smejo zapustiti in prekoračiti.

Ves otok je razdeljen v tri področja. Prvo področje je določeno za prebivalstvo, ki živi okoli te kolonije. Razteza se od pristanišča navzgor do prvega omrežja. Za tem omrežjem so v drugem področju naše hiše: upravna poslopja, stanovanja, jedilnice. Otroci v ta pas nimajo dostopa, odrasli se pa lahko prosto gibljejo po tej zoni. Ta naša zona obkrožuje z dveh strani tretjo zono, t. j. zono, ki je določena za gobave bolnike.

Kolonija za gobavce obstoja na otoku že 14 let. V tem času jo je zapustilo zelo malo bolnikov, čeprav je zanje v vseh ozirih zelo dobro poskrbljeno in imajo vso potrebno zdravniško oskrbo. Vsi ti bolniki, ki v človeku vzbude globoko sočutje z njihovo težko usodo, posebno pogled na kakeka ml-

dega fantiča te presune, žive v večnem upanju na skorajšnjo ozdravitev. Med bolniki so zastopani vsi sloji naroda. So med njimi od navadnih delavcev do inteligenčnih poklicev. Moški in ženske. Tudi en duhovnik je med njimi.

Prve dni bivanja in dela na tem otoku ni je bilo res precej hudo. Sem prišel sam. Družino sem pustil v Puerto Eva Peron, kjer mi je žena v službi v tamošnji bolnišnici. Tožilo se mi je vedno tudi po pragozdovih v Misiones-u, kjer smo živeli 2 leti v notranjosti, oddaljeni skoro 500 km od ljudi, tik ob brazilski meji, t. j. v najbolj oddaljenem kotičku prostrane Argentine. Če človek stalno živi v Buenos Airesu, sploh ne more dobiti prave predstave o prostranosti in obširnosti naše nove domovine. Še le ko se podaš malo s popotno palico po svetu, to spoznaš.

Pa sem tudi na tem žalostnem otoku dobil svoj pragozd. In o njem Vam hočem malo pokramljati. Tu sicer ni vsakovrstnih orhidej in najrazličnejših ptičev, ki tako lepo pestrijo sliko misionjskega pragozda, so pa tudi v pragozdu na tem otoku ogromni ptiči, ki jim domačini pravijo chaju in ki zelo poživljajo carizale, t. j. tuk. pampo brez drevja. Naša tuk. pampa je poraščena s travo, ki se tu imenuje carizo in ki je tako visoka, da se mi je videla ven iz nje samo glava, ko sem zajahal v pragozd Pragozd sam je pa kot otok v pampi. Drevje je kar lepo. V glavnem je le Laurel negro in Ira pita, ki predstavljata vrednost otočjih gozdov. Baje žive tu tudi srne (venado). Sam nisem videl nobenega repka. Seveda opie živi več vrst. Polno je tudi carpinchov, neke vrste vodnih prašičev, ki dosežejo težo do 70 kg. Njihovo meso je baje kar dobro. Je zelo mastno in

domačini ga radi uživajo. Jaz ga nisem poskušal, ker imam mesa že itak na pretek, ker je naša kuhinja prikrojena tu popolnoma kuhinji domačina križca: to se pravi meso in mesne jedi, zelenjave pa le toliko, kolikor sem si je mogel sam preskrbeti.

Ta naša pampa na otoku je pa polna tudi strupene nesnage. Polno je kakih raznih vrst, posebno pa še cascavelov ali po naše kač klopotač. Če povem, da je bil v zadnjih šestih letih ugriz vsake take kače tu smrtonosen, boste lažje razumeli, zakaj imenujem ta otok otok žalosti in smrti. Proti strupu te kače ni pomagala nebena injekcija. Najkasneje v 48 urah je vsak podlegel, če ga je pičila klopotača, razen enega dekleta lani. To dekletu pa ni dobilo nobene injekcije. Zdravila jo je njena stara mati, paraguayska indijanka, z zelišči. Vem, da mi ne boste verjeli, pa je bilo tako. Zdravniki pravijo, da pik te kače ni smrtonosen, če je pred ugrizom kake osebe izpraznila svojo zalogo strupa in da tako tudi ni mogla škodovati omenjenemu dekletu. Jaz ne rečem nič. Samo to trdim, da stari prebivalci marsikaj vedo. V pragozdu v Misiones-u sem bil enkrat sam zraven, ko so domačini poklicali indijanskega vrača, ki je z "vencimintom", t. j. z nekakim čaranjem in klicanjem Jezusa in nekimi zelišči zdravil človeka, ki ga je pičila kača Yarara. Zdravnik so mi tudi tedaj zatrjevali, da je kača pred tem pikom že morala izprazniti svojo zalogo strupa. Vsak naj si misli svoje. Jaz seveda kot človek starega sveta prav precej dam na injekcije in moderno zdravniško vedo. Zato me je vedno spremljala v Misiones-u v pragozd bodisi, da sem lazil peš ali pa jezdit na konju, škatlja z vsemi medicinskimi potrebščinami. Sam zase jih hvala Bogu nisem nikdar potreboval, pač pa sem enkrat enemu svojih peonov rešil življenje. Zato me za "vsak slučaj" ta priprava vedno spremlja.

Pravim kot Ribničan, ki se je najedel fižola in se je nato še "porajklal" z verigo "gvišno je le gvišno".

Kače tu tudi love. Polovljene klopotače pošiljajo v Buenos Aires v zavod za kačji serum. Tu morajo biti klopotače res hudo strupene, ker v Misiones-u nisem nikdar slišal, da bi bil kdo umrl vsled njenega ugriza, če je dobil pravočasno zdravniško pomoč. Tu na tem otoku so pa te kače res velike. Zadnjič smo dobili za ta otok veliko sadik oranž, mandarin in pomelov. Posaditev teh sadik je bila seveda pod mojim nadzorstvom. Tako sem enkrat šel skozi zono bolnih na otoku in sem videl več kač. Delavci so me takoj poklicali. Njihov kapataz je imel že ujet eno klopotačo. Imel jo je privezano okoli vratu kot kakega malega kužka. Ujel jo je na precep. Imel je že pripravljeno, da jo bo potisnil v zabojček za odposiljatev v Buenos Aires. Za vsako ujeto kačo dobe ljudje po 20 pesov. Res silno nevaren zaslužek, a dober. Ujeta klopotača je rožljala z repom, da je bilo veselje, z glavo se je pa zaganjala, da bi ugriznila. Na repu je imela 12 obročkov, kar pomeni, da je bila stara 12 let.

Tu ljudje pravijo, da klopotača — cascavel precej trdo spi in da je nevarna le, če je zvita v klopčič, ker se tedaj počene in skoči. Ljudje vedo tudi povedati, da v slučaju, če gresta dva eden za drugim po goščavi, prvi baje ni v nevarnosti, ker kača navadno piči drugega. Do tedaj se šele hudo razjezi. Odkar sem jaz tu, sem pobil tri. Ob neki priliki sem hodil po travi v pristanišču in ni dosti manjkalo, da ne bi bil skoro stopil na ogromno kačo rumene vrste s črnimi progami. Si lahko predstavljate, da mi ni bilo prijetno predstavljate, da mi ni bilo prijetno pri srecu. Kača je bila najmanj 4 m dolga in silno debala. Odskočil sem za kaka dva koraka in klical delavce, da prinesejo prekljo. Eden od delavcev je pri-

hitel z dolgim kolom. Kača je bila še vedno zlekknjena, le z glavo je sikala proti meni. Pobili so jo. Pozneje so ugotovili, da ni bila strupena.

Ko že govorim o kačah, navajam tudi mnenje tuk, preprostih ljudi, da kačji pik ozdravi gobavost. V naši koloniji seveda še noben bolnik tega ni poskušal. Kakor vsi drugi ljudje se tudi oni kač zelo boje.

Moje bivanje na tem otoku se sedaj bliža koncu. In kot zadnje delo na tem otoku je bila ureditev pokopališča za umrle gobavce. Dosedaj so vse gobavce, ki so umrli, sežigali v krematoriju, v bodoce jih bodo pa pokopavali. Pokopališče smo napravili daleč v gozdu. Velik del gozda so iztrebili in na tem prostoru sem zanje uredil pokopališče po načrtu. Dal sem jim na razpolago tudi sadik raznih vrst drevja.

Tu na otoku imamo tudi lepo cerkvičo. Sedaj delajo na to, da bi prišle sem tudi sestre usmiljenke. Tudi je akcija v teku, da bi bil na otoku stalno duhovnik. Sedanj duhovnik — priletan pater — jezuit pride na mesec samo enkrat in vrši duhovsko službo še daleč v notranjosti Paraguaya. Če se bo to zgodilo, bo to resnično velika uteha za te bolnike.

Sedaj zadnje dneve se seznanjam še z ostalimi zanimivostmi tega otoka. Tako lahko povem še kaj o ribah. Zanimivo je, da je ravno na nasprotni obali otoka mesto, kjer se vrše ribje tekme, t. j. tekme kedo bo vlovil največjo ribo-dorado. Na te tekme pridejo ribiči celo iz USA. Dorado so ogromne ribe. Pa tudi drugih vrst je veliko. Jaz sem jih bolj malo lovil, ker je na otoku silno veliko komarjev, jaz sem pa navadno po končanem delu rajje tičal za mrežo.

Sedaj se pripravljam na odhod iz otoka, t. j. na vrnitev na svoje pravo službeno mesto v misionjske pragozde, odkoder se Vam bom ob priliki že oglašil.